

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДІВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАКОНОДАВЧОГО ОРГАНІЗМУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В ЗІМНІХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. Число 286. Джерси Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 9 грудня, 1921. VOL. XXIX. No. 286. Jersey City, N. J., Friday, December 9, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ШІКАГО

ШІКАГО, 7 грудня. — Третій день великого страйку робітників великих підприємств записався повсюдними заворушеннями, в котрих вже погірша одна людина а кількадесятеро було тяжко ранених.

Заворушення заповідалися вже зі самого ранку, коли при виході з підприємств почали збиратися великі групи, спокійних робітників, робітників і їх родин. Коло кожної толпи уже було така велика, що поліція уявляла за відносно велику називаючи резерви.

Вихід страйковців з праці о годині 3-ій пополудні був немовби гаслом до заворушень. В хвили, як брами старійдворік відкритися і звідти поспішали страйковці, перед брами стояли уже маса народа, котру обчислювали на яких 50,000 душ. Лише страйковці встали на страйкарку, коли тут вони страйковцями всіма на трамваї і поїздах почали відвідувати вулиці, котрі належали до страйковців. В одній хвили в воздуху замурмилися гасла та вигуків. Незабаром почалися походи, на поїздах і в воздуху замурмилися гасла та вигуків. Так почалися заворушення на розі 43-ої вулиці та Ешленд Евеню.

На другий вулиці почалися заворушення майже в той самий час. В одному місці група страйковців вибіла загорожу страйковців. Двох полісменів з добутих револьверами кидали в воздуху камінями. В одній хвили в воздуху замурмилися гасла та вигуків. Незабаром почалися походи, на поїздах і в воздуху замурмилися гасла та вигуків. Так почалися заворушення на розі 43-ої вулиці та Ешленд Евеню.

В інших місцях страйкарі звалили страйковця Юліана Івського та стали його обкладати каменями та бумажками. Начальник поліції міг надіти на це з відомим моториклевою поліцією, вивірив страйковця з рук страйкарів і відів його до шпиталю, де йому лікаря завилили рани.

Вертаючись з шпиталю, начальники поліції поїхали на одному роздоріжжю вказ на те, як толпа страйкарів атакувала віз трамваю, в котрому було кількадеся страйковців. Лише вода уже була відрізна. Цегли хмарою падали на віз, розбиваючи кожне вікно та змінюючи страхну поїлку серед гарно одяганих жінок, що їхали домі в поїздах. Начальник поліції викликав резерви поліції з анблизької поліцейської станції і приказав товпі поліції атакувати толпу. Жінки, що стояли в перших рядах, стали кидати червоної перещ в очі полісменам та поліцейським коням. Мушкетери віддали цегли та каміни. Двох полісменів на мотосиках мітали цеглами в голову і злетіло з машини. Товпа пішла поперек них, а товпа старалася ще помолити їх мотосиками. Кілько полісменів з вибитими наками та револьверами кинулися на толпу і вивірив своїх поранених товаришів. Обоє відставало в поважним ставі до шпиталю. Обидва поліцейські знов кинулися до атаки на толпу; зчинилася біда, підчас котрої одному страйковцю розбито череп. Товпа повільно розійшлася в сторону місця, але почала збиратися в другий.

ЦІЛА ДІВЛЯЦЬКА СІЦЕНОВА ЗАВОРУШЕННЯ

Про рідивні справи доносить з другий вулиці. Просто біла дівлянка старкідла біла сеною поважних заворушень. Всюди страйкарі звалили негод за камінями до боротьби проти поліції. Поліція нама, що страйкарі стріляли, але це вдалося невідомим. Оборонюючі поїхали стріляла в кількох місцях, деколи в воздуху, а деколи тали в толпу, ранили вистрілами кількоро людей. Так приміром в одному місці полісмен Мічак постріляв в ногу Юліана Гельке. В інших місцях один постріл, Том Баркома дим, достав кулю в живіт, хоч відів він був лише селюком розрухів з цівкастю. Підчас біжки на розі 40-ої вулиці та Ешленд Евеню постріляв Яна Болесого, також в живіт. Джордж Райс достав постріл через груди і відів помер від рани. Микола Папалас в яком одні ветеран польської армії, Ян Шевчик, поїханий в ліву ногу.

ЛЮДСЬКЕ ЖИТТЯ ЖЕРТВОЮ ЗАВОРУШЕННЯ

Через заворушення постраждало життя одні людини. Мав він бути страйковцем. Товпа скопала його, збила і викинула в Бабек Карі, середнього потік, котрий плаве, через дільничо-стакраїла, а в котрий спливає вель бурд рішимо. Як Мушкетери опинився-яке в якомі, товпа стала кидати на його щеглами і кидати так дово, як Мушкетери провал в бурдний вод.

Поліція говорить, що найбільше клопоту робили її жінки, котрі несая зі собою перещ і кидали його в очі поліції та коням. Незабаром почалися походи, на поїздах і в воздуху замурмилися гасла та вигуків. Так почалися заворушення на розі 43-ої вулиці та Ешленд Евеню.

Заворушення тривали до лізні вночі. Щоб запобігти повторенню заворушення, поліція відізала усі револьвери, щоб була наготові на другий день. До поліцейських ставів замовлено величезну кількість ліжок для резервних поліції.

НАСИЛЬСТВА ПОЛЬСЬКОЇ СОЛДАТСЬКОЇ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ

До якого степеня доходить безлічність та безоглядність львівської солдатської в нашій країні, показує наглядом ось такий приклад з останніх днів: В селі Радча, пов. Станіславів, розквітнувся відділ українців, проводом розмістра Гурґей. Удани вигнали вночі селянську худобу зі стайн, бігли господарів прикладами і копади ногами. Цілу ніч бузали жінки і крики в селі, начеб несли Татари. Відітискані пішли до команданта з жалобою. Та командант доважшався, що він том з Українцями, зарікаючи: „Як саме Українцям биш аутом?“ На другий день селі командант домагався у старости, щоб Остапків скинути з влади. До хати Василя Шентури зашли удани кони на цілу ніч. Цілу ніч удани мусяли спати на стіні. (Так само в хаті Олени Демчук новочули коні Василя Фрема, його жінку Марію і Фрема Яковца бігли польські воїни в страшний спосіб, копали ногами і т. р. Розмістр Гурґей роздавав між війською і селянськ худобу і побиб Олени Кішебу зате, що він не поволив грабити своє село. Такі нечувані насильства діються на очу польських властей як досуде звичайні й буленні й в шумі не прийдє нікому зарядити з приводу таких розбійських штурм якесь списання, так менше покарати їх! Бо й яким польським властям карати ті злочини своєї підданости, як вони просто самі їх наказують?!

НЕДОЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ВІД ЛЯЦЬКОГО ВЛАДОУ

На 4000 українських дітей, записаних до народних шкіл у Львові, удержує місце лиш одну одинаку школу з українською викладовою мовою й Шашкевича в середстві. Та й ся школа мимю 40-літнього існування находитесь в препоганій стані: миститься в останній норі, не має достаточних кімнат на поміщення всіх класів, хлоричні й діючі класи не розділені й діє в окремі школи, а вищі (виділові) класи існують заедно як привізоричні. Все складається тут на те, щоб розділити і діти відстрадувати від такої школи. А для зверх 2000 дітей в інших частях міста мусять українське населення (хоч поносити всі тигари міста) удержувати власним коштом як сирітські школи (3 виділові й 4 народні). А ще одна тисячка надших дітей, не маючи близько своєї школи, миститься по польських школах. Осв який світлий стан школи в столиці!

НЕВДАЧА ПОЛЬСЬКОЇ СПОРТУ В ПРАЗІ

Дня 30 жовтня відбулося змагання міжнімітньої чеської мучевої дружини „Спарта“ з польською львівською дружиною „Чарні“. Ці змагання розрекламовано в цілій Європі, бо участь брали в них найліпші бійці чеської і польської. Змагання закінчилися повною невдачею польської дружини.

ЛЯЦЬКА РЕВІЗІЯ І АРЕШТИ

Рад ревізії, що їх польські поліційні власті переводять по цілій країні, іде в безоглядність. В останній часі переїздив по нові ревізії в Колодичі, Стрию, Перемишлі та в численні місцевостях Густиничині, Золочівщині й Перемішлянщині. В Колодичі переїздила польська поліція трією з раду ревізії в української родини Проланів. В присутності жовірів перекинули кожну книжку, кожний листочок паперу та найменшу дрібничку в хаті. Хоч не було ніякого виславу, арештовано Марію Проланіву, її вивезено й в очі до Львова. В Стрию арештовано понад 10 місцевих українських студентів Романа Пивогіна, професора Івана Явасевича та студентів Гузара й Тощого. Всіх перевезено до Львова. Крім того має прибути до Львова зі Стрию новий транспорт арештованих Українців в числі 12 людей. В Перемишлі арештовали старосту і тишенню „Робітничу Газету“ її зарядку до арештованню його адміністратори Марії Гелетко. В Густиничині в селі Козовичів переїздувала поліція з нагоди загальної ревізії хату студента Теодора Масаса. Випадком знайдено між гімназійними книжками свисток паперу, на який Миссак, пробігуючиюся доде іспиту зрештою, винявся собі з історії Грушківського подоробні про шведсько-український союз (часи Мазепи й Карла XII). Союзі спілку сконфіскавала жандармерія, закидаючи Миссаків притовтовлюванню шведсько-українського заговору проти Польщі. В Колодичині переїздив рад ревізії в селат: Бауцлин, Підбір, Полтава й ин., в Перемішлянщині в селі Лаголові.

ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ СІРІТ

До старостів в Дрогобичі прийшла вбога вдова по робітнику, що змінив на війні. Дозор Оршулякович. Доки не окаяція, до удержування тріє днів з праці рук Тетер окаяція на одну руку, не може собі дати ради й тому просила старосту, щоб прийняти її дітя до сирітського захисту. Комісар староства відповістав, що вона і її діти Українці, завваив, що до сирітських захистів можуть бути прийняті тільки українсько-католіки. Наздаром просило вдове та завваива, що вона шукає тільки рятунку для голдулочки дітей і що підніти справи й бабдуку. Ляцьке староство ставало на своїм і таки не прийняло нещасних сиріт до захоронку вдовичок їх на подаду страшний дім. Оттак по оставленні польської властей надхотує наш вярв скрізь і всюди, а знають його чирпкі тоді, коли їм треба конкретичних заяв та інших подібних свідствств.

СТАНИ ПАТЕРОВОГО ГРОМА У ФРАНЦІЇ І АВСТРІЇ

Цісля урядового виказу державного французького банку було дня 27 жовтня в р. у Франції 37,354,483,000 паперових франків в обігу; в числі цих Австрій було в обігу дня 23 жовтня в р. 89,700,500,000 паперових корон.

ЖЕРТВИ ВІЙНОВОЇ ВІЙНИ 1914-1918

Треба ще праці довгих літ, щоби покінчили війну. — пише професор Е. Л. Богарт в своїй книжці про „Кошчи Світової війни“ — поки буде точно обчислено, скільки людського життя і терпіння коштували тих чотири роки кровопролиття. В усіх війнах дев'ятицятото століття, починаючи від наполеонських а кінаючи послідною балканською, погибло не цілих п'ять мільйонів жовірів. В двоє стільки трупи лишилися на бойовищах одної лише війни 1914-1918 рр. Десять мільйонів — точно 9,998,771 — жовірів належило головами на полі бою, порубаних пострілами, потоплених, утоплених і подушених. До тих десяти мільйонів погибших на місці треба додати ще злиш мільйонів тяжко ранених, що у величчій більшості самічас лишилися доживати в лікарнях, і злиш чотирнадцять мільйонів легше ранених та контужених і близько шість мільйонів без злиш пропавших та воєнно-лікарних, на котрих теж свій слід лишила недота та нужда полону.

Покінавши мінуть, поки наседення воюючих країн відоріється назад до нормального стану. Обачливо, що у Франції, яка потерпіла найбільше відкождження нації забере шістьдесят літ Жовірів, се здебільше власне злиде молоді, сильні, будущище людської раси. Франція, наприклад, втрапила літ забитих в бою, померших від рани і пропавших без злиш — один цілий мільйон і три чверть другого мільйона. Та се ще не все. З 3 мільйонів мужського покоління, а помж жовірів у війні від дев'ятицятото до тринадцятипершого року життя, погибло шістьдесят процент.

Та не лиш жовірів гинули на полі бою і від рани. Вимирало і цівільне населення від хвороб, голоду, недостатку, нужди і фізичного висчерпання. Економічні обтяжливі, що тепер ще не менш як триста мільйонів людей споживає переїснено лиш одну третину того, що споживали перед війною. За тім безпосередню слідує зрість смертності і зменшення числа уродів. Консегангенська організація для Дослідів повозення відносин обачливо, що війна коштувала життя як найменш сотку мільонів людей. Десять мільйонів цивільного населення жваво сподів, яби не війна 1914-1918 рр.

ВІЙНА ДОВІД

Після відів нових днів Німці підкувати різні способи вживання дітей так, аби устояти в боротьбі за існування між народами. Засала їх: виводили хлопців і дівчат тих аби всі собі вмали все зробити. З уваги на микість батьків до своїх дошок роблять німецькі протести, вимагу дошок на ляцький час, аби в чужин домах пізшла будуча мати й жінка, як провадити дім. Се один з найрозумніших способів вживання. По можості микчуться дошок родин з якими найбільш микчуться діти.

ЛЯХИ ПРОВАДЯТЬ АРЕШТОВАНИХ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ В ГАЛИЧИНІ ЗАКУТИХ В КАЙДАНИ

Львів, 24. падолиста. — Суд в Бережанах прислав дня 18. падолиста до тюрми при ул. Баторія у Львові тріох студентів університету, а саме: Івана Погітани з Київщини, Миколая Креховського з Чернова, повіт Рогатин, і Степана Николовського з Бурштина. Арештованих за мучь минулу політичну агітацію студентів привезено до Львова в кайдани.

ДАЛЬШІ АРЕШТОВАННЯ У ЛЬВОВІ

Львів, 24. падолиста. — Дня 21. падолиста о 7 год. рано львівська поліція арештувала Володимира Горбового, з Долини, студента висшнх торговельних курсів у Львові. У Львові арештовано перед тижнем поручника бушової армії УНР. Леоніда Шивеласа, що достав був звільнено з табору інтернованих в Олександріві і вибрався шукати за роботою. Приміщено його в подільських арештах при ул. Яковича в келі ч. 3, де смять разом з розбійниками і злодіями. На протязі тижня не переслухано його ні разу. Арештований примиряє голодом. Арештовано його будиство за брак документів, хоч має посвідку звільнення з петлярьського війська.

АРЕШТОВАННЯ В КРАЮ

Львів, 18. падолиста. — Минулого тижня арештовано тут студ. Зибилчана. Перед тим перевезено в його домі основну ревізію. Арештованого вивезено до Львова. Львівська польська газета „Курєр Львівський“ у власній кореспонденції зі Скали доносить, що дня 8. падолиста тамошній власті перевели ряд арештованих на відставі провокаційні доносення. Арештованих одяжено в тюрми в Чорткові. Одного з арештованих сильно побито в тюрмі в Боршени. Назвиш арештованих заклада часовит не подає. За змісту і тону кореспонденції треба догадуватися, що арештовані є в залуї з випалками за Збручу.

ЛЯХИ ЖУРНАТЬСЯ ЛЯЦЬКОЮ „АВТОНОМІЮ“ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЧИНИ

Львів, 24. падолиста. — На останньому конгресі польської людовця в місто Вігоса, Бушин віце-міністр закордонних справ Болеслав, референсу про закордонну воєльську поліцію, порушив теж і справу Східної Галичини та сказав таке: „Засала попоманення інших народів мусять бути примінені і до Східної Галичини. Не можемо прийняти пруської методи, що загараби ми їх, отже се наше. Треба йти на компроміс і дати Українцям автономію. Коли того не зробимо, скорше чи пізніше страчимо Східну Галичину!“

АМНЕСТІЯ ДЛЯ ІРЛАНДСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІЗНІВ

ЛОНДОН, 7. грудня. — Бритійський король Юрй видав німї декрет про амністію (повільнуванє) для всіх ірландських політичних вівнів. Число їх вивносить 3,400 осіб.

ЗБІРАННЯ ІРЛАНДСЬКОГО РЕВОЛЮЦІЙНОГО ПАРЛАМЕНТУ

ДАБЛІН, столиця Ірландії, 7. грудня. — Ірландський революційний парламент („двоє ірланд“) має зібратися небаром для прийняття мирової угоди Ірландії з Великою Британією.

Тамчасом над сего справити нарадиться ірландський міністерський кабинет.

КАЖУТЬ, ЩО АУСТЕРЦІ ПОГОДЯТЬСЯ З ІРЛАНДЦЯМИ

БЕЛФАСТ, столиця Ольстера, Ірландія, 7. грудня. — Із зав сера Джеймса Крейга, прем'єра остерського провінційного кабінету, виходить, що Ольстер готові пристати на угоду з Ірландцями і визнати Ольстер за складову частину Ірландії з певними самоуправними засторагами.

КАЖЕ, ЩО ФРАНЦІЯ НЕ БУДЕ ПРОТИВНИЦЬ НІМЕЦЬКОЇ ПОЗИЦІЇ

ПАРИЖ, 7. грудня. — Французький член комісії владування, Люї Лушер заявив, що як Німеччина викаже добру волю, з початком салудного року для сплати військових авант та до Франції не буде противниць заграничної позичці для Німеччини загаражкою.

АРЕШТОВАНИЙ БРАТА МІТРОПОЛИТА ШПЕНТИНСЬКОГО

Львів, 11. падолиста. — Дня 8. падолиста с. р. переїздила польська поліція ревізію в монастирі Сулаїтві в Уневі. Брат мітropolита Шпентинського, Ігумена с-ого монастиря, арештовано і перевезено до тюрми в Перемишлянах.

УКРАЇНЦІ ВЕДУТЬ ОРУЖНУ БОРОТЬБУ ПРОТИ МАЙЗНАКА НА ГАЛИЧИНІ

Львів, 16. падолиста. — Красівська польська газета „Час“ у видданні з 14. падолиста с. р. в тегерміні за Львова повідомляє, що Польській державній поліції владою побиб біли Ходорова „зеленої армії“ Галичини. Се повстання українських селян проти майзника на Галичині.

